

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-2-153 (Devralma)
Karar Sayısı : 07-77/926-356
Karar Tarihi : 4.10.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M.Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : Ayşe Özlem UZUN, Ekrem SOLMAZ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: - Rio Tinto Plc.
Temsilcileri Av. Gönenç Gürkaynak, Av. Hakan Özgökçen
Çitlenbik Sokak No:12 Yıldız Mahallesi Beşiktaş/İstanbul

D. TARAFLAR

: - Rio Tinto Plc.
6 St James' square Londra SW1Y 4LD, BİRLEŞİK KRALLIK
- Alcan Inc.
1188 Sherbrooke Street West Montreal Quebec
H3A 3G2 KANADA

E. DOSYA KONUSU: Rio Tinto Plc.'nin tamamına sahip olduğu iştiraki Rio Tinto Canada Holding Inc. aracılığıyla Alcan Inc.'in hisselerinin tamamını satın alması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 23.8.2007 tarih ve 5619 sayı ile intikal eden ve dosyadaki eksiklikleri en son 25.9.2007 tarihinde tamamlanan başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri çerçevesinde yapılan değerlendirmeye ilişkin 28.9.2007 tarih ve 2007-2-153/Öİ-07-AÖÜ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 28.9.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-120/287 sayılı Başkanlık Önergesi ile 07-77 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; bildirim konusu devralma işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir devralma olduğu, işlem sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve bunun sonucunda ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Rio Tinto Plc. (Rio Tinto)

Rio Tinto, merkezi Birleşik Krallıkta bulunan bir madencilik grubudur. Esas olarak madencilik kaynaklarının keşfedilmesi, çıkartılması ve işletilmesi alanında faaliyet göstermektedir. Grubun temel ürünleri, alüminyum, boksit, alümina, birincil alüminyum, bakır, elmas, kömür, uranyum, altın, endüstriyel mineraller (boraks,

titanyum dioksit, tuz, talk) ve demir madenidir. Rio Tinto'nun alüminyum grubu şirketleri, Avustralya, Yeni Zelanda ve Birleşik Krallık'ta faaliyet göstermektedir. Bu ülkelerden Türkiye'ye az miktarda da olsa birincil alüminyum ithalatı yapılmaktadır.

Grup, uluslar arası alanda faaliyet göstermekle birlikte Avustralya, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Asya, Avrupa ve Güney Afrika'da faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Rio Tinto, hisseleri Londra ve Avustralya menkul kıymetler borsasında işlem gören şirketleri bünyesinde toplayan halka açık bir şirkettir.

Rio Tinto, iştirakleri aracılığıyla Türkiye'ye talk, rutil, yüksek saflıkta demir ve borateks satışları gerçekleştirmektedir. Bu satışlardan bir kısmı doğrudan müşterilere yapıldığı gibi bir kısmı da distribütörlere yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, Rio Tinto'nun Türkiye'de faaliyet gösteren iki iştiraki ve bir şubesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla Riotur Madencilik A.Ş., Rio Tinto Madencilik A.Ş. ve Rio Tinto Mining and Exploration Ltd. Turkey Branch'dir. Bildirim Formu'nda Rio Tinto'nun Türkiye'de Alcan'ın faaliyet gösterdiği pazarlarda herhangi bir faaliyeti bulunmadığı belirtilmiştir.

H.1.2. Riotur Madencilik A.Ş. (Riotur)

Rio Tinto Minerals Development Ltd.'nin %100 iştiraki olan Riotur, 1990 yılında kurulmuştur. Şirket, Kazan Trona Project olarak adlandırılan ve Ankara yakınlarında bulunan 55.900 hektarlık trona maden yatağının işletme lisansına sahiptir. Kazan Trona Projesi, 2003 yılında başlamıştır. Projenin 40 yıllık işletme lisansı ve izni bulunmaktadır. Proje mevcut durumda Rio Tinto Minerals'ın elindedir. Riotur, Türkiye'de Kazan Trona Project'e ilişkin küçük izin sorunları ile ilgilenmekte ve Rio Tinto'nun yatırım komitesine sunulan belgeleri bir araya getirmektedir. Halihazırda Riotur, pilot proje aşamasında olan Kazan Trona Projesini operasyon aşamasına geçirmeye yönelik gerekli izinleri almaya çalışmaktadır. Şu ana kadar inşaat ruhsatı ve atık salınım izinlerini almıştır. Taraflardan talep edilen ek bilgilere gönderilen cevap yazısında, Riotur'un Kazan Trona Projesi'nin fizibilitesine yönelik olarak tasarlanan pilot projenin bir parçası olduğu ve fizibilite çalışmalarının Rio Tinto Madencilik tarafından yürütüldüğü bilgilerine yer verilmektedir.

Kazan Trona Projesi dışında Riotur'un Ankara ve Bursa çevresindeki 26.600 hektarlık alana ilişkin olarak 13 adet trona arama lisansı bulunmaktadır. Bildirim Formu'nda, bu lisansların yakın zamanda Riotur Madencilik'e devredilmesinin planlandığı belirtilmektedir. Ek bilgi yazısında ise, ana sözleşmesi çerçevesinde şirketin madencilığe ilişkin her türlü arama ve operasyonlarda bulunma yetkisine sahip olduğu, ancak Rio Tinto'nun kurum stratejisi çerçevesinde Riotur'un Kazan Trona Projesi'ni yegane malvarlığı olarak elinde tutacağı ve herhangi bir arama faaliyetinde bulunmayacağını benimsendiği belirtilmektedir.

H.1.3. Rio Tinto Madencilik A.Ş. (Rio Tinto Madencilik)

Rio Tinto Minerals Development Ltd.'nin %100 iştiraki olan Rio Tinto Madencilik, Türkiye'deki maden arama faaliyetlerinin yönetimi amacıyla 2006 yılında kurulmuştur. Şirketin Eskişehir civarında 6.600 hektarlık alana ilişkin olarak dört adet trona arama lisansı bulunmaktadır.

H.1.4. Rio Tinto Mining And Exploration Ltd. Turkey Branch (RTME Türkiye Bürosu)

RTME Türkiye Bürosu, halihazırda Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde ortak arama programları yürütmektedir. RTME Türkiye Bürosu'nun Kanada'da işlem gören bir şirket olan Anatolia Minerals Development Corporation ve Rio Tinto Mining and Exploration Ltd. ile ortak girişimi bulunmaktadır.

H.1.5. Rio Tinto Canada Holding Inc. (Rio Tinto Canada)

Rio Tinto Canada, tamamına Rio Tinto PLC'nin sahip olduğu bir iştiraktır. Şirket, Alcan Inc. hisselerinin devralınmasını gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu sebeple herhangi bir faaliyeti ve cirosu bulunmamaktadır.

H.1.6. Alcan Inc. (Alcan)

Merkezi Kanada Montreal'de bulunan Alcan, alüminyum, mühendislik ürünleri ve paketleme endüstrisinin çeşitli seviyelerinde faaliyet gösteren uluslar arası bir grubun ana şirketidir. Şirketin faaliyetleri boksit madenciliği, alumina rafinajı, uzmanlık aluminası üretimi, alüminyum tasfiyesi, üretimi ve geri dönüşümü, mühendislik ürünleri, paketleme, uzmanlık paketlemesi ve bunlara ilişkin araştırma geliştirme faaliyetleri üzerinedir. Bildirim Formu'nda Alcan'ın boksit madenciliğinde, alumina arıtımında ve alumina işleme süreçlerine yönelik teknolojik destek sağlama pazarında önemli bir oyuncu konumunda olduğu belirtilmektedir. Grubun Kanada, Fransa ve Almanya'da uzmanlık aluminasına yönelik üretim tesisleri bulunmaktadır. Türkiye'de ise bu alanda üretim faaliyeti bulunmamakta bu ürünler Türkiye'ye ithal edilmektedir. Uzmanlık aluminası ithalatının tamamı, Aslı Bengü Dış Ticaret Ltd. Şti. şirketi aracılığıyla yapılmaktadır. Bu şirket ile Alcan arasında acentelik sözleşmesi imzalanmıştır.

Alcan, boksiti daha düşük seviyelerdeki aluminaya rafine etmekte ve birincil alüminyum ürünleri ve birçok yenilikçi alumina uygulamalarının üretiminde kullanmaktadır. Şirket ayrıca, alumina rafinerisi teknolojilerine ilişkin lisans sağlamaktadır. Ambalaj sektöründe ise Alcan, teknik know-how sağlamakta ve alüminyum, plastik, kağıt ve diğer maddeleri kullanarak çeşitli sektörlerde ambalajlama hizmeti temin etmektedir. Alcan'ın Türkiye'de iki adet ambalajlama tesisi bulunmaktadır. Şirketin Türkiye'deki operasyonları, tamamıyla kendi kontrolünde bulunan 4 adet iştiraki aracılığıyla yürütülmektedir. Bu iştirakler sırasıyla Rotopak Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş., Alcan Packaging İzmir Gravur Baskılı Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş., Rotopaj Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Pechiney Dış Ticaret Ltd. Şti.'dir.

Alcan Grubu'nun hisseleri Toronto, New York, Londra, Paris ve İsviçre menkul kıymetler borsalarında işlem görmektedir.

H.1.7. Rotopak Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Rotopak)

Şirket, 1972 yılında kurulmuş, 2003 yılında Alcan tarafından devralınmıştır. Mevcut durumda Rotopak'ın kontrolü tamamıyla Alcan'a aittir. Rotopak, ürün tabakaları, soğuk mühür, ısıya dayanıklı kağıt, baskılı ambalaj ve pvc dahil olmak üzere gıda ambalajlaması pazarında faaliyet göstermektedir. Rotopak'ın baskı öncesi tasarım bölümü (Rotogravur) ise grafik tasarımı, röpröduksiyon, kaplama, gravür ve cilalama hizmetleri sunmaktadır.

Rotopak, İstanbul'da yer alan üretim tesisleri aracılığıyla Batı Avrupa, Doğu Avrupa, Ortadoğu, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Afrika başta olmak üzere çok çeşitli ülkelere ambalaj ithal etmektedir.

H.1.8. Alcan Packaging İzmir Gravur Baskılı Karton San. ve Tic. A.Ş. (Alcan Packaging)

1994 yılında kurulan Alcan Packaging, tütün ürünlerinin ambalajlanması faaliyetiyle iştigal etmektedir. Şirket, 2000 yılına kadar Lawson Mardon Grup tarafından kontrol edilmiş, daha sonra ise Alcan tarafından devralınmıştır

H.1.9. Rotopaj Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Rotopaj)

1991 yılında kurulan Rotopaj, esas olarak ambalajlama ürünlerinin pazarlanması, dağıtımı, ithalatı ve ihracatı ile iştigal etmektedir. Şirket ayrıca, "Sera-Strech" olarak adlandırılan plastik filmlerin satışını yapmaktadır.

H.1.10. Pechiney Dış Ticaret Ltd. Şti.

1996 yılında kurulmuş olan şirket, üçüncü kişiler ile Alcan Grubu şirketlerinin acentası olarak faaliyet göstermektedir. Pechiney Grubun bir parçası olarak kurulan şirket, 2003 yılında Alcan tarafından devralınmıştır.

Merkezi Fransa'da bulunan Pechiney Grubu, uluslar arası ölçekte alüminyum ve paketleme ürünleri üretimi ve satışı faaliyetiyle uğraşmaktadır. Grubun Türkiye'de üretim faaliyetleri bulunmamaktadır; ancak Türkiye'ye yapılan satışları Pechiney Dış Ticaret Ltd. Şti. aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Devralma işlemi ertesinde Pechiney Dış Ticaret Ltd. Şti., Alcan'ın yavru şirketi konumuna gelmiştir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Devir işlemine konu olan Alcan, Türkiye'de, iştirakleri aracılığıyla esas olarak ambalajlama pazarında faaliyet göstermektedir. Şirketin 2006 yılında elde ettiği cironun yaklaşık %(...)’sı ambalajlama (tütün ve gıda pazarına yönelik ambalaj malzemeleri) pazarındadır. Cironun geri kalan (...)’sı, uzmanlık alüminasından elde edilmiştir. Satışı yapılan uzmanlık alüminası, Alcan'ın Fransa ve Almanya'daki üretim tesislerinde üretilerek Türkiye'ye ihraç edilmektedir.

Rio Tinto'nun Türkiye'de veya yurt dışında ambalajlama sektöründe herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Şirketin esas faaliyeti maden arama, çıkarma ve işletme üzerinedir. Şirket, devralma işlemi ertesinde Alcan'ın ambalajlama sektöründeki faaliyetlerini elden çıkarmayı planlamaktadır. Rio Tinto, dünyanın en büyük alüminyum üreticilerinden biri olan Alcan'ı devralarak boksit madenciliği ve alüminyum üretimi konusunda dünyanın lider alüminyum üreticisi haline gelmektedir. Bununla birlikte Rio Tinto'nun 2007 yılı Mayıs ayına kadar Türkiye'ye alüminyum satışı bulunmamaktadır. Nitekim şirketin elinde mevcut olan maden arama izinlerinin de hiçbirisi boksite (uzmanlık alüminası ve alüminyumun hammaddesi) ilişkin değildir. 2007 yılında çok düşük miktarlarda (1 kiloton) birincil alüminyum satışına başlanılmıştır. Bu satışlar, Mechem adlı doğrudan müşteriye yapılmıştır.

Bu çerçevede, işbu dosya kapsamında ilgili ürün pazarı hem devre konu Alcan'ın Türkiye'deki cirosunun %96'sını meydana getiren "*alüminyum folyo, plastik ve selüloz filmler, kağıt ve diğer belirli malzemelerden imal edilen her türlü esnek ambalaj üretimi ve satışı pazarı*" hem de Rio Tinto'nun devralma işlemi ertesinde Türkiye'de faaliyet göstereceği esas sektör olan "*uzmanlık alüminası pazarı*" olarak ikili pazar şeklinde belirlenmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Devralma işlemi açısından ilgili ürün pazarında ülkenin herhangi bir bölgesindeki rekabet koşullarının diğer bölgelerden farklılık göstermemesi, bir başka deyişle rekabet koşullarının ülkenin tamamında homojen bir yapı sergilemesi nedeniyle ilgili coğrafi pazar "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak belirlenmiştir.

H.3. Değerlendirme

H.3.1. 1997/1 Sayılı Tebliğ Açısından Yapılan Değerlendirme

Dosya konusu devralma işlemi bakımından Rio Tinto'nun, Alcan hisselerinin tamamını devralacak olması sebebiyle Alcan üzerindeki kontrol yetkisi el değiştirecektir. Bu nedenle söz konusu işlem 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (b) bendi kapsamında bir devralma işlemidir.

1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde, "Bu tebliğin 2. maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın %25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmama bile toplam cirolarının yirmi beş trilyon Türk Lirası'nı [yirmi beş milyon Yeni Türk Lirası] aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur." hükmü yer almaktadır.

Dosyadaki bilgilere göre, hisseleri devre tabi olan Alcan'ın 2006 yılındaki toplam cirosu (.....) YTL'dir. Bu cironun (.....) YTL'lik bölümü ambalaj sektöründen, geriye kalan (.....) YTL'lik bölümü ise uzmanlık aluminası satışlarından elde edilmiştir. Rio Tinto'nun Türkiye'de ambalaj sektöründe herhangi bir faaliyeti bulunmaması sebebiyle bu alandaki cirosu sıfırdır. Dolayısıyla tarafların ambalaj pazarındaki toplam cirosu, tek başına Alcan'ın elde etmiş olduğu ciro rakamına eşit olmaktadır ve bu meblağ Tebliğ'de öngörülen 25 milyon YTL eşiğini geçmektedir.

Öte yandan uzmanlık aluminasına ilişkin olarak Alcan'ın elde ettiği ciro (.....) YTL'dir. Rio Tinto'nun ise 2006 yılında bu alanda herhangi bir faaliyeti olmaması sebebiyle cirosu sıfırdır. Şirket 2007 yılında uzmanlık aluminası ithal etmeye başlamıştır. Bu pazarda da tarafların toplam cirosu Alcan'ın cirosuna eşit olmaktadır. (.....) YTL, Tebliğ'de öngörülen 25 milyon YTL eşiğinin oldukça altında kalmaktadır.

Pazar payı eşiği bakımından ise, Alcan'ın Türkiye'deki ambalaj pazarındaki payı %(...), Rio Tinto'nun payı ise sıfırdır. Uzmanlık aluminası pazarında ise Alcan'ın payı %(...)'dur. Rio Tinto'nun 2006 yılında bu pazarda payı bulunmamaktadır. 2007 yılında yapılan satışların pazardaki payı %(...) olarak gerçekleşmiştir. Görüldüğü üzere pazar payları açısından Tebliğ'de öngörülen eşik aşılmamaktadır. Devralma işlemi açısından sadece ambalaj pazarında elde edilen ciro, Tebliğ'deki eşiği aşmaktadır. Bu sebeplerle söz konusu devralma işlemi anılan Tebliğ kapsamında izne tabi bir işlemdir.

H.3.2. 4054 Sayılı Kanun'un 7. Maddesi Açısından Yapılan Bir Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca, hakim durum yaratan veya mevcut bir hakim durumu güçlendirerek herhangi bir mal veya hizmet piyasasında rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına yol açan birleşme ve devralmalar yasaktır.

Alcan'ın ve rakiplerinin ambalaj pazarındaki payları aşağıdaki gibidir:

Şirket	Pazar Payı
Alcan	%(...)
Bak Ambalaj	%(...)
Asas	%(...)
Tekel	%(...)
Korozo	%(...)
Imaj	%(...)
MM Packaging	%(...)
Diğer	%(...)

Tabloda görüldüğü üzere Alcan, pazar lideri olmakla birlikte ambalaj pazarı, çok sayıda oyuncunun yer aldığı rekabetçi bir yapı arz etmektedir. Bu sebeple Alcan'ın pazarda hakim durumda olduğunu söylemek olanaklı değildir. Ambalaj sektöründe Türkiye'de faaliyeti bulunmayan Rio Tinto'nun, bu sektördeki faaliyetleri elinden çıkarmak üzere Alcan'ı devralması işlemi neticesinde de bir hakim durum yaratılmasından bahsedilemeyecektir. İşlem, kontrolün el değiştirmesinden ibarettir.

Uzmanlık aluminası sektöründe ise Alcan'ın pazardaki payı %(...)’dur. Kuruma gönderilen ek bilgide Seydişehir rafinerisi gibi diğer büyük rafinerilerin pazardaki paylarının %(...) civarında olduğu, bunun dışında Almatıs adlı şirketin payının %(...) olduğu belirtilmekte, ayrıca Hindistan ve Çin menşeli şirketlerin de bu pazarda ithalat yaptıkları ifade edilmektedir. Dolayısıyla uzmanlık aluminası pazarında da Alcan'ın hakim durumu söz konusu değildir. Rio Tinto ise Türkiye’de uzmanlık aluminası satışlarına 2007 yılında başlamış ve henüz %(...) pay edinebilmiştir. Devralma işlemi uzmanlık aluminası pazarında da hakim durum yaratmamaktadır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin, 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı “Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ” kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.